

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

**104-ї підсумкової науково-практичної конференції
з міжнародною участю
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
06, 08, 13 лютого 2023 року**

Конференція внесена до Реєстру заходів безперервного професійного розвитку,
які проводитимуться у 2023 році №5500074

Чернівці – 2023

Синиця В.Г.
КОЛІРНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ЛАТИНСЬКИХ
КЛІНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Кафедра іноземних мов

Буковинський державний медичний університет

Вступ. Медична термінологія послуговується низкою термінологічних словосполучень, до складу яких входять лексичні одиниці, що позначають колір. На думку Байдашової Е.М. (2021), цей феномен у мові медицини не до кінця вивчений, потребує подальших глибоких досліджень, що підтверджується низкою публікацій Байдашової Е.М.(2019 - 2022), Маджаєвої С.І. (2015-2019), Кочан І. (2021) та ін.

Мета дослідження. Прослідкувати функціонування термінологічних сполучень з колірним компонентом у структурі латинських клінічних термінів, виявити частотність вживання того чи іншого кольору, з'ясувати мотивованість функціонування та належність до певної галузі медичної сфери.

Матеріал і методи дослідження. Об'єкт дослідження – латинські клінічні терміни, до складу яких входить колірний компонент. Використані методи дослідження – описовий та компонентного аналізу. Фактичний матеріал відібраний з сучасних медичних енциклопедичних словників (Л. Петрух, 2012-2016; Д. Арнаутов, 1979; К. Рудзітис 1973,1977; Б. Злотницький,1970). До уваги бралися термінологічні сполучення, що стосуються назв хвороб, ознак та симптомів захворювання. Поза увагою залишилися утворення анатомічного та фармацевтичного спрямування.

Результати дослідження. Встановлено, що вагоме місце у термінологічних сполученнях посідає хроматичний колір *ruber, bra, brum* (червоний) – 14 прикладів. Значно менше номінативних терміносполук виявлено з ахроматичними кольорами: *albus, a, um* (білий) – 6 прикладів, *niger, gra, grum* (чорний) – 5 прикладів, *cinerus, a, um / griseus, a, um* (сірий) – 4 приклади та хроматичними кольорами *flavus, a, um* (жовтий) – 5 прикладів і *caeruleus, a, um* (синій) – 5 прикладів. Встановлено, що для передачі відтінків ахроматичного кольору *білий* неодноразово використовуються прикметники *albidus, a, um* (первісне значення - білуватого кольору,) та *pallidus, a, um* (первісне значення - блідий); *синій* колір та його відтінок *блакитний* передаються двома прикметниками: частіше вживаною лексемою *caeruleus, a, um* (первісне значення – синій, блакитний), напр., *atrophia caerulea, pus caeruleum, naevus caeruleus* та *lividus, a, um* (первісне значення синюватий, синювато-сірий), напр., *asphyxia neonatorum livida*; для акцентуації відтінків червоного кольору застосовуються прикметники *rosaceus, a, um* (рожевий), напр., *aspe rosacea* та *purpureus, a, um* (пурпуровий), напр., *dermatitis pigmentosa lichenoides purpurea*. Терміносполук з відтінками чорного і жовтого кольорів нами не виявлено.

За структурою термінологічні словосполучення з колірними компонентом є переважно двослівними композиціями, утвореними за зразком безприйменникової синтаксичної конструкції з узгодженим типом означення, напр., *thrombus albus; lingua rubra; syndromum cinereum*, але фіксуються і трислівні термінологічні сполучення типу *symptoma maculae albae, dystrophia hepatis rubra* тощо. Чи не найбільша кількість термінологічних словосполучень з колірним компонентом зафіксовані в субмові дерматології: *dermographismus albus; dermographismus ruber, lichen flavus tropicus, lichen ruber planus*. В інших галузевих підсистемах клінічної термінології утворення з кольороназвами не такі поширені, напр., у нефрології – *ren magnus albus, ren magnus ruber*; пульмонології - *induratio nigra, hepatisatio alba, hepatisatio rubra*; інфектології - *febris flava, maculae caeruleae*; офтальмології – *cataracta nigra, conjunctivitis rosacea* та ін.

Висновки. У когнітивному плані колірний компонент в складених термінах є об'єктом пізнання, уточнює поняття, укладене в головному слові, і візуально вказує на безпосередній зв'язок із кольором. Напр., *granulosis rubra nasi* – червоний гранульоз носа: хронічний дерматоз у дітей пубертатного віку; характеризується наявністю на носі дрібних папул червоного кольору з гіпергідрозом і ціанозом.